

Mobilitetsaktiviteter i fag- og yrkesopplæring i Erasmus+

Dette dokumentet inneholder beskrivelser av rammer og retningslinjer for de mest brukte mobilitetstypene innen fag- og yrkesopplæring. Formålet med dette dokumentet er å øke kjennskapen til og bevisstheten rundt rammene for mobilitetsaktiviteter innen fag- og yrkesopplæring i Erasmus+. Dokumentet tar også utgangspunkt i ofte stilte spørsmål til oss i HK-dir.

Et sentralt mål med Erasmus+-programmet er å legge til rette for møter mellom mennesker på tvers av landegrenser, for å lære av hverandre og med hverandre. Det er viktig å være oppmerksom på dette målet når man skal forstå rammene og retningslinjene som er fastsatt for de ulike mobilitetsaktivitetene.

Vi ønsker å påpeke at beskrivelsene i dette dokumentet tar utgangspunkt i Erasmus+ Programme Guide for 2023, samt tilhørende signert kontrakt med vedlegg. Det hender at det gjøres små justeringer av rammene og retningslinjene for de ulike mobilitetstypene fra år til år. Det er derfor viktig å være oppmerksom på hvilket kontraktsår mobiliteten ble tildelt, og å sette seg inn i gjeldende regelverk for det aktuelle året. For eksempel vil en mobilitet som gjennomføres på en kontrakt innvilget i 2023, være underlagt rammene og retningslinjene for 2023.

Individuell korttids- og langtidsmobilitet for elever, lærlinger og fagskolestudenter

Målet med individuell korttids- og langtidsmobilitet er å gi elever/lærlinger/fagskolestudenter mulighet til å tilbringe en læringsperiode i utlandet hos en samarbeidende fagopplæringstilbyder, i en bedrift eller i en annen organisasjon som er aktiv innenfor fagopplæring eller arbeidsmarkedet. Læringsperioden må inkludere en sterk arbeidsbasert komponent, herunder praktisk arbeid der deltakeren engasjerer seg i autentiske arbeidssituasjoner. Ren klasseromsundervisning er ikke tillatt. Det er mulig at flere elever, lærlinger, fagskolestudenter reiser til samme sted til samme tid, men læringsoppholdet skal tilpasses den enkelte og hver elev, lærling, fagskolestudent må ha egne læringsavtaler og læringsmål.

En korttids- og langtidsmobilitet forventes normalt å ha en varighet på mellom 10 og 365 dager, hvor reisedager ikke inkluderes, men helgedager inkluderes. For deltakere med færre muligheter kan varigheten av mobilitetsoppholdet reduseres til to dager, ekskludert reisedager. En gyldig dag skal vanligvis være på lengde med en ordinær arbeidsdag. Det er ikke et krav at ansatte eller andre skal følge deltakeren under mobilitetsoppholdet, men ved behov kan det søkes om følgespersoner som kan være til stede deler av eller hele oppholdet.

Minimumskrav til dokumentasjonen for korttids- og langtidsmobilitet er et dokument som inneholder beskrivelser av deltakerens læringsutbytte. Dokumentet skal inkludere deltakerens navn samt eventuelle følgesperson(er). Start- og sluttdato for oppholdet skal også inkluderes, og dokumentet skal være signert av både deltakeren og mottakerorganisasjonen. I tillegg skal deltakeren fylle ut et spørreskjema/evalueringsskjema ved hjemkomst. Dette blir automatisk generert fra Beneficiary Module når mobiliteten har status «complete».

Organisasjoner med en gyldig akkreditering innenfor fag- og yrkesopplæring kan benytte 20% av tildelte midler til internasjonal mobilitet. Korttids- og langtidsmobilitet kvalifiserer som gyldig internasjonal mobilitet.

Jobbskygging for ansatte

En jobbskygging for en ansatt må gjennomføres ved en fagopplæringstilbyder i utlandet. Hovedmålet med aktiviteten er å tilegne seg nye praksiser og innovative ideer ved å observere og samhandle med kolleger, eksperter eller andre fagpersoner i deres daglige arbeid. Jobbskygging er ikke det samme som et studiebesøk, det betyr at en som hovedregel ikke kan besøke flere forskjellige institusjoner innenfor rammene av en jobbskygging.

Selv om flere ansatte i prinsippet kan reise til samme sted på samme tid er det viktig å være oppmerksom på at jobbskygging er en individuell mobilitet. Det vil si at hver enkelt ansatt skal utarbeide individuelle læringsmål, og gjennomføre faglige aktiviteter som reflekterer målet med oppholdet. Kulturelle aktiviteter blir normalt ikke ansett gyldig innenfor denne type aktivitet.

Det er også viktig å poengtere at en må tenke på «*value for money*» når en vurderer bruken av mobiliteter. Det er et viktig prinsipp i Erasmus+ at det en har lært og erfart når en er ute på mobilitet skal deles og spres når en kommer hjem, og det er viktig å vurdere hvor hensiktsmessig det da er å bruke midler på at flere/mange reiser til samme sted til samme tid.

En jobbskygging skal ha en varighet på minimum 2 gyldige dager, eksklusive reisedager. Det betyr at det må være minst 2 dager som oppfyller kravene som beskrevet over for at reisen skal være gyldig. En gyldig dag skal være på lengde med en ordinær arbeidsdag.

Minimumskrav til dokumentasjon av en jobbskygging er et dokument som inneholder beskrivelser av den ansattes læringsutbytte. Dokumentasjonen skal også inneholde start- og sluttdato for oppholdet og være signert av den ansatte og mottakerorganisasjonen. I tillegg skal den ansatte fylle ut et spørreskjema/evalueringskjema ved hjemkomst. Dette blir automatisk generert fra Beneficiary Module når mobiliteten har status «complete».

Organisasjoner som holder en gyldig akkreditering innenfor fag- og yrkesopplæring, kan bruke 20% av tildelte midler på internasjonal mobilitet. Jobbskygging kvalifiserer som en gyldig internasjonal mobilitet.

Kursopphold for ansatte

Ansatte kan delta på kurs eller annen form for læringsopplegg i et annet europeisk land. Kurset må involvere deltakere fra minst to ulike land og det er et krav at opplegget gir rom for interaksjon mellom deltakere og kursholdere. Opplegg der deltaker hovedsakelig har en passivt lyttende rolle, som eksempelvis rene foredrag, taler og konferanser, er ikke gyldige aktiviteter.

Det er viktig å poengtere at en må vurdere «*value for money*» når en vurderer bruken av mobiliteter. Det er et viktig prinsipp i Erasmus+ at det en har lært og erfart når en er ute på mobilitet skal deles og spres når en kommer hjem. Det er derfor viktig å vurdere hvor hensiktsmessig det er å bruke midler på at flere ansatte reiser på samme kurs.

En står fritt til å velge kurs og kurstilbydere selv, men det er greit å være oppmerksom på at kurstilbydere vanligvis opererer på et åpent marked uten krav om kvalitetskontroll. Kommisjonen har

utarbeidet en ressurs som kan være til hjelp når en skal vurdere aktuelle kurstilbydere.

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/quality-standards-key-action-1>

Minimumskrav til dokumentasjon av et kursopphold er et deltakerbevis/kursbevis som inneholder den ansattes navn, navnet på kurset, samt start- og sluttdato for kurset. Deltakerbevis/kursbevis skal være signert av kursholder. Dersom en har fått innvilget tilskudd til kursavgift må det også kunne fremvises en faktura eller annen form for dokumentasjon på at kursavgift er betalt. Dokumentasjonen skal også inneholde beskrivelser av den ansattes læringsutbytte. I tillegg skal den ansatte fylle ut et spørreskjema/evalueringskjema ved hjemkomst. Dette blir automatisk generert fra Beneficiary Module når mobiliteten har status «complete».

Ofte stilte spørsmål

Kan vi gjennomføre ikke-gyldige aktiviteter og likevel få turen godkjent?

I noen tilfeller kan en ha ideer om spennende programpunkter som uten tvil vil være lærerike for deltakere eller ansatte, men der en ser at disse aktivitetene ikke er i tråd med retningslinjene. Dersom mobilitetsoppholdet oppfyller minimum antall dager med gyldige aktiviteter kan ikke-gyldige aktiviteter gjennomføres, men en kan ikke be om individual support for disse dagene. Når en sluttrapporterer må en derfor telle opp hvor mange dager en har med gyldig aktivitet og trekke bort dager som eventuelt ikke har gyldig opplegg.

Det er viktig å understreke at hvis den gjennomførte aktiviteten ikke samsvarer med retningslinjene i Erasmus Programme Guide, enten når det gjelder innhold eller varighet, vil aktiviteten bli betraktet som ugyldig, jf. kontraktens Artikkel 6 pkt. 6.4.

Kan vi kombinere jobbskygging og forberedende besøk?

I noen tilfeller kan det være ønskelig å gjennomføre jobbskygging ved en mottakerorganisasjon, men samtidig benytte anledningen til å diskutere videre samarbeid og nye mobiliteter med mottakerorganisasjonen når en likevel er der. Det er fullt mulig å bruke anledningen til å diskutere videre samarbeid, men dette må da skje i tillegg til en fullverdig jobbskygging. Dette kan gjøres eksempelvis utenom ordinær arbeidstid eller en kan eventuelt legge inn en ekstra dag som en ikke teller med i antall dager når en rapporterer på jobbskygging.

Kan vi besøke flere institusjoner på samme mobilitet?

I tråd med retningslinjene beskrevet tidligere i dokumentet skal en mobilitet i utgangspunktet gjennomføres ved én og samme mottakerorganisasjon. Det er heller ikke teknisk mulig å registrere flere enn én mottakerinstitusjon pr. mobilitet i Beneficiary Module. Dette gjelder både individuell mobilitet og jobbskygging. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å legge inn et besøk ved en annen relevant institusjon i løpet av oppholdet. Dette er mulig, så lenge det kan gi økt læringsutbytte, men det skal i så fall være en del av opplegget som planlegges sammen med mottakerorganisasjonen og som mottakerorganisasjonen signerer på.

Kan lærlinger delta på språkkurs før mobiliteten finner sted?

Hvis dere har lærlinger som ønsker å delta på et fysisk språkkurs i mottakerlandet før selve mobilitetsoppholdet starter, vil dette ikke kvalifisere dem for Erasmus-stipend (individual support). Lærlingen kan likevel delta på språkkurset, men da må dere merke dagene som "EU non funded" i Beneficiary Module.

Vi gjør oppmerksom på at alle deltakere i Erasmus+ har mulighet til å benytte seg av språkverktøyet OLS, både før, under og etter mobilitetsoppholdet. Dere kan lese mer om OLS her: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/online-language-support>

Kan vi ha en norsk mottakerorganisasjon i utlandet?

Normalt betraktes en organisasjon i Erasmus-programmet som ugyldig hvis den har norske ansatte, pasienter eller brukere, og hovedsakelig fremmer norsk kultur. Dette skyldes at den interkulturelle dimensjonen er en helt sentral del av Erasmus+. I noen tilfeller kan det likevel gjøres unntak. Dette gjelder for eksempel hvis organisasjonen er norsk-eid, men likevel fremmer et interkulturelt miljø.

Kan vi samarbeide med Storbritannia etter Brexit?

Etter Brexit er Storbritannia ikke lenger medlem av EU. Innenfor fag- og yrkesopplæring har imidlertid alle med en gyldig Erasmus+-akkreditering muligheten til å bruke 20% av prosjektmidlene på internasjonal mobilitet, inkludert Storbritannia.

Vi gjør oppmerksom på at visumsøknader og lisenser tilknyttet arbeidsbasert opplæring kan involvere en noe byråkratisk prosess. HK-dir har delt sektorens bekymringer knyttet til disse utfordringene med relevante aktører, men vi har for øyeblikket ikke mottatt oppdateringer eller mer informasjon om denne problemstillingen.

Finnes det maler for dokumentasjon og skal den leveres til HK-dir?

Det er tilgjengelige maler for dokumentasjon som kan brukes for de ulike mobilitetstypene, men det er ikke et krav å bruke disse malene. Disse malene ble sendt til dere sammen med kontrakten. For ansattmobilitet og individuell elevmobilitet kan det også brukes et Europass Mobility Document. Dokumentasjon på aktiviteten skal ikke legges ved sluttrapporten, men oppbevares ved organisasjonen i tilfelle kontroll.

Oppsummering

Vi i HK-dir får jevnlig spørsmål om vi kan vurdere om aktiviteter eller program som er under planlegging vil være gyldig eller ikke. Her er det viktig å presisere at HK-dir ikke kan forhåndsgodkjenne mobilitetsopplegg. Vi har heller ikke kapasitet til å gå grundig inn i slike vurderinger. Vi kan imidlertid gi råd og svare på generelle spørsmål om overnevnte retningslinjer og forståelsen av disse.

Implementering av mobilitet i Erasmus+ programmet er i stor grad bygget på tillit, basert på kjennskap og forståelse av de til enhver tid gjeldende retningslinjene for mobilitetsaktivitetene. Vi håper og tror at overnevnte beskrivelser og forklaringer gir dere trygghet til å ta gode valg og planlegge mobilitetsaktiviteter av god kvalitet.

